

مسجد جامع خرمال

تاریخچه آن به ابتدای ورود اسلام به کردستان برمی گردد، این مسجد قدیمی ترین مسجد کردستان و منطقه محسوب می شود. مسجد جامع خرمال در قسمت شرقی شهر روبروی قلعه باستانی خرمال قرار دارد. در زمان های قدیم، مسجد مرکز فرهنگی و مذهبی مهمی بوده است این مدرسه بعد از برزنجه دومین مدرسه علمیه منطقه بود و قبل از مدرسه بیاره نیز بوده است، زیرا زمانی مولانا خالدی نقشبندی و شیخ حسین الدین در این مسجد سکونت داشتند و به تبلیغ دینی می پرداختند. در این مسجد ده ها از علما، شاعران و عارفان نامی کرد از جمله مولوی، محوی، نالی، مفتی احمدی زاده، دکتر مصطفی زلمی و بسیاری دیگر در این مسجد تحصیل کردند. این مسجد نه تنها از جایگاه مذهبی بالایی در منطقه برخوردار بود، بلکه از جایگاه اجتماعی و علمی بالایی نیز در منطقه برخوردار بوده است. در سال ۱۹۴۰ شاکر فتاح، مدیر اون وقت ولسوالی خرمال، اولین مدرسه را در این مسجد افتتاح کرد. اهمیت مسجد به حدی بوده است که هرگاه مسئولی به منطقه می آمد با تصمیم امیری مسجد را بازسازی می کرد. اولین بار در زمان سلسله حسنوی در سال ۱۰۱۵-۹۵۹ بازسازی شد و از زمان ساخت تاکنون هشت بار بازسازی شده و در حال حاضر برای نهمین بار در حال بازسازی است. نمای مسجد ۴۰۰ متر بوده و در گذشته دارای یک مناره ۱۲ متری بوده که نمای بی نظیری به مسجد بخشیده و به شکل هشت ستون ساخته شده است. دیوارهای مسجد از آجر قرمز و قسل و در و پنجره ها از درخت گردو و توت هورامان است. در مقابل حرم مسجد صحنی به عرض سه متر بود که سه حجره سه در چهار داشت که یکی حجره واعظ، دومی حجره فقیه و سومی اتاق قاضی مسجد بوده این در حالی است که یک منبع آبی سازگار و هماهنگ در حیاط مسجد وجود دارد که جلوه ای جذاب به مسجد می بخشیده است. درخت بلند داخل مسجد که ۴۰۰ سال پس از ساخت آن کاشت شده است از دیگر جاذبه های مسجد است. مسجد جامع خرمال علیرغم اینکه این مرکز و یک مکان مذهبی مشهور در کردستان است، اما به عنوان یک اثر باستانی از جایگاه و اهمیت تاریخی برخوردار بوده و گردشگری نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار است و سالانه هزاران نفر از کردستان، عراق و خارج از کشور از آن بازدید می کنند.